

Priesteres Luisah Teish

Voorouder van de toekomst

Priesteres, danseres en auteur Luisah Teish, een naam die ze in 1969 aannam en die 'avontuurlijke geest' betekent, was met haar boek 'Jambalaya' haar tijd ver vooruit. Was voorouderverering en natuuraanbidding zevenendertig jaar geleden nog controversieel, inmiddels is haar aardse vorm van spiritualiteit voor velen logisch en noodzakelijk.

Het is nog niet eenvoudig om Yeye, een respectvolle benaming voor oudere, wijze vrouw, Luisah Teish te pakken te krijgen. Ze heeft het druk op haar 74e: ze doet spirituele consultaties, geeft les, begeleidt rituelen, schrijft een boek dat over een paar dagen af moet zijn en dan staat ook nog de wereld in brand. "Maar druk maakt van kristal een diamant. Ik voel nu zo veel druk dat mijn diamant straks een knoepert zal zijn," vertelt ze opgewekt vanuit een souterrain in Oakland, Californië tijdens haar zoveelste Zoom-sessie van de dag. "Het is veel. Ik heb besloten dat ik me niet gek ga laten maken. Ik doe wat ik kan en blijf schrijven."

In 1985 schreef Teish het boek 'Jambalaya' dat nu eindelijk in het Nederlands is vertaald. In het boek combineert ze spirituele lessen, praktische natuurwijsheid en het persoonlijke verhaal van haar eigen ontwikkeling tot een onweerstaanbare klassieker die in Amerika sinds de verschijning nooit uit druk is geweest en nog steeds de kracht heeft om levens te veranderen. Het boek is expliciet vanuit vrouwelijk perspectief geschreven, maar ook mannen hebben er veel aan, heeft de geschiedenis geleerd.

Wat was destijds je doel met 'Jambalaya', wat wilde je overbrengen?

"Het belangrijkste was dat ik de spiritualiteit van de Afrikaanse diaspora uit het gebied van *spookism* - het communiceren met boze geesten - wilde halen. Ik wilde bijvoorbeeld het woord voodoo terugveroveren. Voodoo is niet spelden in poppen steken om een vloek over iemand uit te spreken, maar een eeuwenoude geloofstraditie waarin rituelen van drie continenten samenkomen: de Afrikaanse voorouderverering, de aanbidding

>

van de aarde van de oorspronkelijke bewoners van Amerika en het Europese christelijke occultisme. Voodoo betekent letterlijk: beschermgeest of levenskracht. Witte slavenhouders vonden het bedreigend als zwarte mensen samenkwamen om hun geloof te beleven. Ze dachten dat ze met hun gezang een opstand aan het beramen waren, werden bang en verboden het. Je zou de slechte naam van voodoo dus kunnen zien als een symbool voor onze onderdrukking. Daar wilde ik helderheid in brengen. Verder wilde ik stellingnemen tegen patriarchale religie. Toen ik jong was, in de jaren zestig, werd het feit dat vrouwen belangrijke posities innamen in onze traditie, gezien als een bewijs van ons zogenaamd gebrek aan beschaving. Sterke vrouwen met kennis van de natuur en haar genezende krachten, vrijheidsstrijders die opkwamen voor hun eigen seksualiteit werden heksen genoemd - ook al zo'n woord dat slechte connotaties heeft gekregen, in plaats van de godinnen die zij zijn. Ik zag dat vrouwen onderdrukt werden door deze verkeerde informatie en wilde hen bevrijden. Tot slot wilde ik een hand uitreiken naar mensen die niet binnen de zwarte cultuur zijn opgegroeid. Ik wilde hen laten zien wat onze spiritualiteit is, zodat zij die kunnen begrijpen en misschien ook kunnen gebruiken. Daarom heb ik van 'Jambalaya' een praktisch boek gemaakt, waarin ik de lezer help om spirituele krachten op een verantwoordelijke manier te gebruiken en te cultiveren. Toch: in het begin zat niemand op het boek te wachten. Ik was waarschijnlijk mijn tijd vooruit."

Staan mensen er nu meer voor open?

"Ja. In de afgelopen dertig jaar is er veel veranderd. Veel van de onderwerpen die toen controversieel werden bevonden, zijn nu veel gewoner geworden. Bovendien is inmiddels in veel gevallen ook wetenschappelijk aangetoond dat wat wij doen echt werkt. Wat ik ook zie, is dat mensen het waarderen dat dit ook letterlijk een aardse vorm van spiritualiteit is. Alles wat ik zeg over het liefhebben van de aarde, het danken van de elementen en het mijden van opzichtige consumptie, klinkt velen van ons nu als logisch en noodzakelijk in de oren."

U bent priesteres binnen de Yoruba-traditie. Kunt u daar iets over vertellen: wat is die traditie, hoe ziet uw rol eruit?

"De Yoruba-traditie is afkomstig uit West-Afrika. Onze God, Oludumare, is een levenskracht die altijd heeft bestaan en alles heeft geschapen. De basis van ons geloof wordt gevormd door voorouderverering en natuuraanbidding. Afrikanen geloven dat degenen die ons zijn voorgegaan ons maken tot wie we zijn. Na hun overlijden verdwijnt de energie van onze voorouders niet, maar verplaatst deze zich van dimensie naar dimensie.

'Uitzoeken welke rol je voorouders in je leven kunnen spelen, is heel belangrijk werk'

Die energieën leiden ons in het heden, inspireren ons, strijden voor ons en genezen ons. Daarom vereren wij de voorouders van wie we het gedrag productief en goed vonden. Hun geluid willen we blijven horen, want zij zorgen voor ons."

Maar wat te doen met voorouders voor wie je minder positieve gevoelens koestert?

"Er zijn drie niveaus. Je hebt ten eerste degenen die we de illustere, verheven voorouders noemen: degenen die we altijd om ons heen willen hebben. Daarnaast heb je de voorouders die niet perfect waren, en voor wie wij helend werk moeten doen door middel van gebeden en rituelen. En tot slot zijn er de voorouders bij wie we liever ver uit de buurt blijven, de echte monsters. De kunst is om via rituelen hun energie in een zwart gat in de ruimte te laten verdwijnen, waar het getransformeerd kan worden tot iets beters. Maar daarbij is voorzichtigheid geboden: in deze laatste categorie bevindt zich iemand als Adolf Hitler, niet mensen die voordringen bij de bakker. Uitzoeken welke rol je voorouders in je leven kunnen spelen is heel belangrijk werk. Daar begint het allemaal mee wat mij betreft. Alleen zo kun je tot totale zelfacceptatie komen. Het bloed van mijn voorouders stroomt door mijn aderen, zit in mijn DNA; hun gedachten en gevoelens vind ik terug in mijn cultuur en in mijn bewustzijn. Als priesteres ben ik in dienst van mijn voorouders. Hun wijsheid ondersteunt mij en geeft mij richting, hun wijsheid deel ik met mensen die mijn hulp inroepen."

En hoe zit het met de natuuraanbidding?

"Onze goden zijn personificaties van de natuur. Er zijn mannelijke en vrouwelijke goden; zij vormen de schakel tussen onze god en ons mensen, en kunnen veranderingen tot stand brengen. Wij zijn allemaal een kind van een bepaald natuurverschijnsel. Ikzelf ben bijvoorbeeld een priesteres van Oshun, de godin van het water, die staat voor liefde, kunst en sensualiteit. De rivier is

mijn moeder, de god van de donder mijn vader. Dit zijn de twee dominante archetypen in mijn persoonlijkheid, die mij leiden in hoe ik me voel, waar ik me op richt en wat ik doe. Als healer kijk ik naar wie de persoonlijke god is van degene die om mijn hulp vraagt, zodat ik die kan benaderen voor hulp bij het specifieke probleem waarmee hij of zij worstelt."

In het Yoruba-geloof speelt vreugde een belangrijke rol, heb ik begrepen.

"Absoluut. Vreugde en overvloed zijn heel belangrijk voor ons. We kennen geen begrippen als de oerzonde of de hel, seksualiteit is geen vloek: ons geloof is blij. Als je ziet wat de natuur ons allemaal geeft, hoe kun je dan niet blij zijn? Kijk naar alle planten, alle dieren, alle bloemen! Als je dat allemaal binnen laat komen, kun je niet anders dan blijdschap ervaren. Wij zingen en dansen onze gebeden. Een van onze sterkste en populairste goden, Obatala, de koning van het Witte Doek - dat wil dus zeggen: de wolken in de lucht - zet zelfs de lach als medicijn in. Inmiddels is natuurlijk al lang wetenschappelijk bewezen dat lachen gezond is."

Als priesteres van een godsdienst die de natuur aanbidt: baart de manier waarop we nu met de aarde omgaan u zorgen?

"Nou en of. We zijn allemaal kinderen van Moeder Aarde en in plaats van haar te vereren, misbruiken we haar. We besteden miljarden om naar de ruimte te gaan en laten mama verrekken. Als wij aan onze voorouders vragen wat er aan de hand is en wat ons te doen staat, krijgen we op dit moment een heel duidelijk antwoord. De aarde heeft maar één verlangen: haal niks meer uit mij, houd op met mij uit te putten. Wij geloven dat de aarde een moeder is die van je houdt, maar er niet voor terugdeinst om je te straffen als je je misdraagt. Ik denk dat we in deze tijd de nodige waarschuwingen krijgen. Kijk om je heen: de poolkappen smelten in een angstaanjagend hoog tempo, we hadden een pandemie en de kans is groot dat over twintig jaar miljoenensteden als New Orleans en Los Angeles onder water staan."

En heel Nederland.

"Precies! We lopen gevaar om te verdrinken in de verontreiniging die we zelf hebben veroorzaakt. Als priesteres van de rivier moet ik daar iets tegen doen. Onze maatschappij is gebouwd op de dominantie van de linkerhersenhelte, op een masculiene manier van denken en doen. Wat we nu moeten doen om te voorkomen dat de wereld vergaat, is de andere kant meer toelaten: het moederlijke. We moeten ons meer door intuïtie laten leiden en door het intellect dat intuïtie ondersteunt."

Wat doet u als priesteres om de aarde te redden?

"Je kunt mensen urenlang, dagenlang, eindelijk vertellen wat ze moeten doen, maar ze doen het pas als ze voelen waarom het goed zou zijn - en dat dringt het best door via rituelen. Onlangs heb ik een wereldwijd ritueel georganiseerd om het water te vieren en te prijzen, Olukun Rising. Mensen konden er hier in Oakland fysiek bij zijn en er was een livestream. De deelnemers gingen naar de watermassa die het dichtst bij hun huis was om daar de watergeesten om vergeving te smeken. Vergeef ons voor hoe we u hebben vervuild en misbruikt; laat ons gezegend worden in plaats van vervloekt; geef ons raad voor wat we beter zouden kunnen doen. Daarna gingen we terug naar huis om te eten, zingen, dansen en verhalen te vertellen die het water vieren. Het ritueel werd afgesloten door het uitspreken van concrete intenties om onze relatie met het water te verbeteren. Denk aan dingen als: ik beloof dat ik eens per maand een dag vuilnis ga rapen op het strand. Ik beloof dat ik geen plastic meer zal gebruiken. Ik beloof dat ik voortaan minder lang zal douchen.

We moeten niet fatalistisch zijn: door ons gedrag kunnen we energieën verplaatsen. Ik zeg weleens: ik heb niet zo veel met religie. Die verbindt je alleen maar aan een reeks regels. Spirituele fysica, dat is mijn tak van sport. Het verplaatsen van energie. De natuur leeft, staat open voor wat wij te zeggen hebben en is bereid om aan onze behoeften tegemoet te komen. Maar het kan niet allemaal van een kant komen. Als je 's ochtends je gezicht met water kunt wassen, kun je ook het water eren. Ik heb ooit een ritueel gedaan bij de oceaan, waarbij ik zong voor de zee en mensen op het strand liet dansen. En schijnbaar uit het niks, spoelde er een enorme golf water op ons af. Mensen renden achterwaarts om er niet door geraakt te worden.

>

IN DE BAN VAN DE

ARARAT

SCHATTEN UIT HET OUDE
ARMENIË

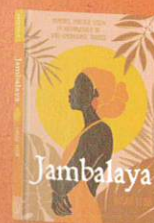
11 MEI T/M 30 OKTOBER 2022 | DRENTSMUSEUM.NL

Rituelen voor beginners

"Ik zou zeggen: lees 'Jambalaya' eerst van begin tot eind," zegt Luisah Teish. "En begin dan opnieuw, door de rituelen die ik beschrijf in chronologische volgorde uit te voeren. Zo heb ik het boek opgebouwd: door die volgorde aan te houden, kun je een logische ontwikkeling doormaken. Als je eenmaal de kracht van de rituelen hebt ervaren, kun je die voor jezelf, je familie en de mensen om je heen inzetten."

Connectie maken met je roots

1. Maak een lijst van al je overleden voorouders die je bij naam kunt noemen. Verdeel die lijst in mensen van moeders- en van vaderskant. Deze lijst zet je later op je voorouderaltaar.
2. Schrijf alle verhalen op die je je herinnert over je overleden voorouders.
3. Adopteer een verwante: interview een oudere vrouw uit je gemeenschap. Schrijf of maak een geluidsopname over een verhaal uit haar leven.
4. Schrijf een verhaal uit jouw leven waarvan je hoopt dat mensen zich jou erdoor zullen herinneren.
5. Vertel een jong meisje een verhaal over je grootmoeder.
6. Kijk om je heen, bedenk waar de spullen die je omringen vandaan komen. Bedank de voorouders die dit tot stand hebben gebracht.

'Jambalaya, Memoires, spirituele lessen en natuurwijsheid uit Afro-Amerikaanse tradities' van Luisah Teish is verschenen bij Uitgeverij Samsara

'Als we oprechte intenties hebben, kunnen we communiceren met de natuur'

Iemand zei: 'Het is alsof de oceaan ons echt gehoord heeft.' Maar natuurlijk. Zij luistert naar ons. Maar luisteren wij ook naar haar?"

U bent dus ondanks alles hoopvol?

"We kunnen veranderen, we kunnen, als we oprechte intenties hebben, met de natuur communiceren en door middel van onze acties aan haar laten zien dat het ons ernst is, dat we willen veranderen zodat we een andere uitkomst krijgen. Neem de pandemie. Die is er gekomen omdat wij ons misdragen. Moeder Aarde reageerde daarop door ons naar onze kamer te sturen. Ze wilde ons even niet meer zien. En wat gebeurde er in de natuur toen we allemaal in quarantaine zaten? Er zwommen dolfijnen in de kanalen van Venetië! Ik denk dat de boodschap duidelijk is. We moeten ervoor kiezen om jaarlijks in een bepaalde periode een anthropauze te houden: een wereldwijde vermindering van 'normale', milieuonvriendelijke menselijke activiteiten, zodat de natuur kan herstellen en weer kan gedijen. Anders hebben we straks geen thuis meer."

U noemt zichzelf een voorouder van de toekomst. Hoe kleurt dat uw gedrag?

"Ik heb geen tijd meer voor onzin. Mijn tijd is kostbaar geworden. Vroeger kon ik nog weleens om de hete brij heen draaien, nu schiet ik met scherp. Ik ben niet meer fulltime actief als priesteres. Ik doe nog wel wat individuele consulten, maar ik werk niet meer zoals vroeger met groepen van zwaar getraumatiseerde vrouwen. Daar heb ik de kracht niet meer voor. Maar dat geeft niet: ik heb nu een andere rol. Ik moet alles wat ik weet opschrijven in boeken, opnemen in podcasts of via muziek of kunst op anderen overbrengen, zodat het werk kan doorgaan als ik naar huis gegaan ben. Ik moet ervoor zorgen dat ik mijn plaats verdien op het altaar van degenen die achterblijven. Ik streef ernaar om dingen goed te doen, dapper te zijn, kwetsbaar te zijn in mijn kracht. *Girl*, ik wil in het A-team van voorouders komen, haha." 🌿